

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА УСТАНОВА ІНСТИТУТ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР НААН
(ДУ ІЗК НААН)**

**НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ РЕГЛАМЕНТ СЕРТИФІКАЦІЇ
ДОБАЗОВИХ КАТЕГОРІЙ НАСІННЯ КУКУРУДЗИ У
ПЕРВИННИХ ЛАНКАХ НАСІННИЦТВА
(науково – методичні рекомендації)**

Дніпро - 2025

Науково-методичний регламент сертифікації добазових категорій насіння кукурудзи у первинних ланках насінництва (науково – методичні рекомендації) розроблено завідувачкою лабораторії сертифікації та провайдингу зернових культур Безсусідньою Юлією Володимирівною

Науково – методичний регламент розроблено у результаті виконання НДР«15.01.00.19.Пк «Науково-методичний регламент сертифікації добазових категорій насіння кукурудзи у первинних ланках насінництва» номер держ.реєстр. 0125U000671, етап 2025р. **«Науково-методичний регламент сертифікації добазових категорій насіння кукурудзи у первинних ланках насінництва»**

Призначений для спеціалістів та науковців насіннєвих господарств різних форм власності та фахівців в сфері селекції кукурудзи добазових категорій у первинних ланках насінництва

Науково-методичний регламент сертифікації добазових категорій насіння кукурудзи у первинних ланках насінництва (науково – методичні рекомендації). Ю.В. Безсусідня. Дніпро: ДУ ІЗК НААН , 2025. 17 с.

<https://doi.org/10.31867/2025.25.12.01-17/019>

Затверджено Координаційно –методичною радою ДУ Інститут зернових культур НААН України (протокол № 14 від 23. 11. 2025 р.)

НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ РЕГЛАМЕНТ СЕРТИФІКАЦІЇ ДОБАЗОВИХ КАТЕГОРІЙ НАСІННЯ КУКУРУДЗИ У ПЕРВИННИХ ЛАНКАХ НАСІННИЦТВА

1 СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ

1.1 Внутрішньовідомча сертифікація добазового насіння розсадників підтримки і розмноження кукурудзи установлює вимоги до визначення сортових і посівних його якостей.

1.2 Порядок проведення внутрішньовідомчої сертифікації розроблено для мережі ДУ Інститут зернових культур НААН України та інших установ Національної академії аграрних наук України.

2 ВИЗНАЧЕННЯ ТЕРМІНІВ

У цьому документі терміни вживаються у такому значенні:

- категорія насіння – насіння, отримане при відтворенні сорту (гібрида, самозапиленої лінії) на конкретному етапі розмноження;
- генерація насіння – насіннєве покоління, при розмноженні сорту, в межах певної категорії;
- пакування – процес фасування партії насіння в упаковку;
- етикетка – ярлик, призначений для маркування насіння, який виготовлений із паперу чи іншого матеріалу і закріплюється ззовні та вкладається всередину упаковки;
- маркування – інформація про партію насіння, яку нанесено на етикетку;
- сортові якості насіння – сукупність ознак визначених УПОВ та офіційним описом для підтвердження ідентичності сорту за відмінністю, однорідністю і стабільністю;
- посівні якості насіння – сукупність показників, що характеризують придатність насіння до сівби;
- кондиційне насіння – насіння, сортові та посівні якості якого відповідають вимогам, встановленим законодавством у сфері насінництва та розсадництва;
- некондиційне насіння – насіння, сортові та посівні якості якого не відповідають вимогам, встановленим законодавством у сфері насінництва та розсадництва;
- сортовий контроль – комплекс заходів із визначення сортових якостей насіння;

- внутрішньовідомчий насінневий контроль – контроль сортових і посівних якостей категорії добазового насіння;
- польове оцінювання (інспектування) – оцінювання стану та сортових якостей насінневих посівів;
- аудитор із сертифікації (агроном-інспектор) – фізична особа, яка отримала свідоцтво аудитора з сертифікації (агронома-інспектора) та включена до Реєстру аудиторів із сертифікації (агрономів-інспекторів);
- органи з оцінки відповідності – компетентні заклади визначені національним органом України з акредитації та уповноважені відповідним центральним органом виконавчої влади на здійснення діяльності з оцінки відповідності у сфері насінництва та розсадництва;
- цитоплазматична чоловіча стерильність (ЦЧС) – спадкове, генетично зумовлене, явище на материнських формах, що призводить до відсутності або редукції пилку на рослині та унеможливорює самозапліднення;
- закріплювачі стерильності – здатність чоловічих компонентів при запиленні ними стерильних аналогів, отримувати рослини в наступній генерації тільки зі стерильними волотями;
- відновники фертильності – здатність чоловічих компонентів при запиленні ними стерильних аналогів, отримувати в наступній генерації рослини тільки з квітучими (фертильними) волотями;
- стерильні аналоги самозапиленних ліній – насінницькі форми, яким штучно надана властивість ЦЧС і вони не здатні утворювати фертильний пилок.

3 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

3.1 *Сертифікація насіння* – комплекс заходів, спрямованих на визначення сортових і посівних якостей партій насіння для документального підтвердження відповідності вимогам законодавства у сфері насінництва.

3.2 У насінництві кукурудзи та сорго введені наступні категорії насіння:

добазове насіння (ДН) – насіння з посівів розсадників підтримки (РП) і розсадників розмноження самозапиленних ліній відновників фертильності, ліній закріплювачів стерильності та їх стерильних аналогів (РР-1, РР-2);

базове насіння (БН) – насіння з посівів: